

Grzegorz Czapnik

"Jan Muszkowski - ludzie, epoka, książki : tradycje i kontynuacje", red. Grzegorz Czapnik, Zbigniew Gruszka, Jacek Ladorucki, Łódź-Warszawa 2014 : [recenzja]

Czytanie Literatury : łódzkie studia literaturoznawcze nr 3, 515-516

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

naświetlenie z różnych stron. Za nieprzypadkowe należy też uznać usytuowanie owych grup w nadrzędną całość, jaką jest książka, wraz z relacjami pomiędzy nimi. Dwie części: *Dzieci i młodzież w świecie prasy i Internetu* oraz *Dzieci i młodzież w świecie telewizji i radia* wzajemnie uzupełniają się i dopiero odczytywane jako całość tworzą panoramę społeczeństwa medialnego, w ramach którego funkcjonują obie wymienione grupy odbiorców.

Obie – przywołane wyżej – części stanowią punkt wyjścia do refleksji zawartej w trzeciej: *Dzieci i młodzież jako uczestnicy kultury*. Jest ona najbardziej zróżnicowana tematycznie, co wynika ze specyfiki zagadnienia: nie brak tu artykułów poświęconych działaniom propagującym czytelnictwo, rozważań nad społeczno-kulturowymi uwarunkowaniami ugruntowywania nawyku czytania poprzez kontakt z różnymi postaciami książki.

(AM)

Anna Mostowska, *Powieści, listy, wstęp i oprac. edytorskie* M. Urbańska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014.

Opracowane zgodnie z zasadami edytorstwa naukowego wydanie powieści i listów Anny Mostowskiej to pierwsza edycja krytyczna tych tekstów od czasu ich pierwodruku na początku XIX wieku. Publikacja, przygotowana przez Monikę Urbańską, składa się z dwóch bloków: jeden poświęcony jest utworom prozatorskim Mostowskiej, drugi – jej korespondencji. We wprowadzeniu do lektury, poprzedzającym zasady opracowania edytorskiego i następujące po nich teksty dwunastu powieści, przedstawiono m.in. biografię autorki jednej z pierwszych polskich powieści historycznych (z uwzględnieniem roli tej pisarki jako tłumaczki i parafrazatorki), problemy edycji jej utworów, stan intelektualnej kondycji kobiet na przełomie XVIII i XIX wieku oraz historię powieści gotyckiej – gatunku, w który wpisują się wybrane teksty zawarte w niniejszej publikacji. Powieści zostały przeanalizowane we wstępie przede wszystkim pod kątem propagowanych w nich wartości: religijnych, moralnych, rodzinnych i patriotycznych. Szczegółowo omówiono także utwory Mostowskiej na tle innych powieści oświeceniowych oraz charakter poprzedzających je przedmów. Nie mniej ważną część książki stanowią dwa rozdziały znajdujące się przed edycją listów Mostowskiej do Józefa Zawadzkiego, w których opisano konflikt między pisarką a wydawcą oraz nakreślono jego sylwetkę. Na końcu znajdują się bibliografia i indeks nazwisk.

(BP)

Jan Muszkowski – ludzie, epoka, książki: tradycje i kontynuacje, red. Grzegorz Czapnik, Zbigniew Gruszka, Jacek Ladorucki, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Łódź–Warszawa 2014.

W książce objęto naukową refleksją poglądy wybitnego teoretyka, nauczyciela i popularyzatora wiedzy o książce – prof. dr. Jana Muszkowskiego (1882–1953), współorganizatora Uniwersytetu Łódzkiego, twórcy pierwszej w Polsce Katedry Bibliotekoznawstwa (1945).

Autorami prezentowanych w monografii piętnastu artykułów są bibliolodzy i bibliotekoznawcy, wywodzący się z wielu ośrodków akademickich kraju: Wrocławia (Uniwersytet Wrocławski), Krakowa (Uniwersytet Jagielloński), Lublina (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), Łodzi (Uniwersytet Łódzki). W opublikowanych szkicach autorzy odnieśli się do teorii i koncepcji naukowych profesora, a także wykazali wagę jego dokonań, charakteryzując spuściznę pozostawioną przez twórcę łódzkiego bibliotekoznawstwa i wyodrębniając z niej elementy, które – z perspektywy nowoczesnej bibliologii – posiadają prekursorskie i nieprzemijające znaczenie dla zrozumienia oraz kształtowania współczesnego świata książki.

Opublikowane w 60. rocznicę śmierci J. Muszkowskiego artykuły dowodzą żywotności poglądów uczonego, co wyraża szeroki zakres prowadzonych badań i podjętej przez niego działalności.

(GCz)

Adam Stanisław Naruszewicz, edycja tekstów: B. Wolska, red. nauk. B. Wolska, B. Mazurkowa, Wydawnictwo IBL PAN, t. 3 serii „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, Warszawa 2014.

Edycja, opatrzona przez redaktorki *Słowem wstępnym* oraz *Notą edytorską*, jest trzecim z kolei tomikiem ww. serii „czytań”, opracowanym w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”. Tom ten został pomyślany jako jeden z elementów zespolonego projektu badawczego NPRH: *Czytanie poetów polskiego oświecenia*.

Książka obejmuje edycję 34 utworów poetyckich Naruszewicza – liryków: wierszy okolicznościowo-politycznych, pochwalnych i panegirycznych, okazjonalno-towarzyskich, osobistych, metapoetyckich i refleksyjno-filozoficznych oraz sielanek i satyr. Są to zarówno teksty, które za życia poety zostały opublikowane w 1778 r. w czterotomowej edycji jego *Dzieł*, jak i utwory z „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych” (1770–1777), które z różnych względów nie zostały uwzględnione w tej edycji opracowanej przez Franciszka Bohomolca, oraz wiersze powstałe w latach późniejszych, wydobyte z druków ulotnych i rękopisów. Ich zebranie w niniejszym tomie miało cel praktyczny: stanowiło podstawę do ponownego zbadania, wnikliwych analiz i interpretacji oraz nowego odczytania zróżnicowanej tematycznie, stylowo i gatunkowo spuścizny wybitnego twórcy oświecenia stanisławowskiego w wystąpieniach badaczy z wielu krajowych ośrodków uniwersyteckich i naukowo-badawczych – uczestników warsztatowego seminarium *Nad tekstami Adama Naruszewicza*, które odbyło się w maju w 2014 r.

Dobór wydobytych przez edytorcę z różnorodnych przekazów autentycznych utworów królewskiego poety miał także na celu ukazanie ich artystycznej różnorodności i szerokiego spektrum stosowanych przez autora środków poetyckich, wiązanych z różnymi stylami i prądami estetyczno-literackimi (renesansowego i oświeceniowego klasycyzmu, baroku, rokoka, sentymentalizmu), oraz wielości inspiracji (od antyku poprzez poezję nowolacińską po zachodnioeuropejską poezję nowożytną: od Horacego, Sarbiewskiego, Thomasa po Woltera). Niniejszy zbiór oryginalnych wierszy